

6. Klasyfikatsiia avtomatyzovanykh system i standartni funktsionalni profili zakhyshchenosti obrobliuvanoi informatsii vid nesanktsionovanoho dostupu. ND TZI 2.5-005-99. Zatverdzheno nakazom Departamentu spetsialnykh telekomunikatsiinykh system ta zakhystu informatsii Sluzhby bezpeky Ukrainy vid 28.04.1999 № 22 iz zminamy zghidno nakazu Administratsii Derzhspetssviazku vid 15.10.2008 № 172 [in Ukrainian].

7. Lienshyn A.V., Buslov P.V. Metod formuvannia funktsionalnykh profiliv zakhyshchenosti vid nesanktsionovanoho dostupu: Radioelektronni i komp'uterni systemy (Radio-electronic and computer systems). Kharkiv, 2010. S. 77-81. ISSN: 2663-2012 [in Ukrainian].

8. Antoniuk A.O. Pro deiaki poniattia zakhyshchenoi informatsii: Naukovi zapysky NaUKMA // Kompiuterni nauky (NaUKMA Scientific Notes // Computer Science). Kyiv : Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2000 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.03.2020 р.

УДК 657.1:338

JEL Classification M 21, G 32

DOI 10.33111/EE.2020.44.ShilvinskaO_GlygaloN_KulykY

O. Shilvinska

*Accounting and Finance Lecturer
Cherkassy State Business College*

О.Л. Шільвінська

*викладач кафедри обліку та
фінансів Черкаський державний
бізнес коледж*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6463-1050>

N. Glygalo

*Accounting and Finance Lecturer
Cherkassy State Business College*

Н.А. Глигало

*викладач кафедри обліку та
фінансів Черкаський державний
бізнес коледж*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4587-7298>

Y. Kulyk

*Accounting and Finance Lecturer
Cherkassy State Business College*

Ю.М. Кулик

*викладач кафедри обліку та
фінансів Черкаський державний
бізнес коледж*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0933-6884>

СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто особливості витрат підприємств готельно-ресторанного комплексу. Існуюча облікова система, на більшості підприємств готельно-ресторанного господарства, не відповідає вимогам і потребує досконального реформування. У статті проведено систематизацію принципів організації обліку витрат, що дозволить створити умови для достатнього рівня інформативності та урахування переліку всіх вимог щодо бухгалтерських звітів та вихідних даних про діяльність будь-якого підприємства. Проаналізовано особливості та відмінності організації витрат за місцями виникнення та центрами відповідальності. Обрання того чи іншого підходу до організації бухгалтерського обліку витрат на підприємствах готельно-ресторанного господарства має відповідати обраним методам калькулювання та обліку витрат. Обґрунтовано необхідність закріплення обраного методу обліку витрат у обліковій політиці підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: витрати, облік витрат, облікова політика, собівартість, калькуляція, центр відповідальності, місце виникнення.

THE CURRENT STATE OF COSTS ACCOUNTING ORGANIZING IN HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS

ANNOTATION. The article exams the costs accounting peculiarities of any hotel and restaurant complex. The author has analysed the principles and directions of costs accounting organizing. The main idea of the article is to study the current state of costs accounting at enterprises of the hotel and restaurant industry.

A rationally organized accounting system can significantly increase the efficiency of management of the hotel and restaurant business. The existing accounting system at most hotel and restaurant enterprises does not meet the requirements and it needs to be thoroughly reformed. Only under the comprehensive solution of these problems there will be possible to form a successful concept of the accounting system in the hotel and restaurant industry. The peculiarities and differences of the expenses organizing by their places of origin and centers of responsibility have been analyzed. We believe that the choice of a particular approach to the organizing of costs accounting in the hotel and restaurant industry should correspond to the chosen methods of calculation and costs accounting. The formation of accounting policy at the hotel and restaurant enterprise is a complicated management process, because any accounting policy is an important tool in economic management of such important indicator as profit; and basing on its results, the decision-making information base is formed. The novelty of this study lies in the actualization of the enterprises costs accounting organizing in the hotel and restaurant industry. It has been substantiated the necessity of proper costs accounting organizing, the need to establish methods of costs accounting in the accounting policy. And only the correctly organized

costs accounting will allow the enterprises of a hotel and restaurant business to be really competitive.

KEY WORDS: costs, costs accounting, accounting policy, cost price, calculation, centre of responsibility, places of origin.

Вступ. Готельний і ресторанный комплекс є найважливішим елементом соціальної сфери, а також відіграє велику роль у підвищенні ефективності суспільного виробництва, і відповідно, зростання життєвого рівня населення.

Розвиток підприємств даної галузі в умовах постійної конкурентної боротьби піднімають на перший план завдання щодо формування повної, оперативної та достовірної інформаційної бази, яка б задовольняла аналітичні потреби при прийнятті управлінських рішень як внутрішнім менеджментом, так і зовнішніми користувачами бухгалтерської звітності.

Постановка завдання. Питанням організації бухгалтерського обліку та калькулювання витрат на підприємствах різних галузей національної економіки приділено увагу в роботах таких вітчизняних учених, як К.О. Бужимська, С.Ф. Голов, М.В. Нападовська, Г.О. Партин, В.В. Сопко, О.П. Погрібна та ін. Зарубіжні вчені також досліджували ці проблеми, серед них варто відзначити Вахрушина М.А., А. Велш Глен, Г.Шорт Деніел, Дж. Беррі (Barry J. Epstein), Аббас Алі Мірза (Abbas Ali Mirza), Мардургер Данель (Marburger Daniel), Глаутьєр М.В.Е. (Glautier M.W.E.).

У зв'язку з цим, украй необхідними є наукові дослідження щодо організації бухгалтерського обліку витрат підприємств готельно-ресторанного господарства. Оскільки найважливішою умовою успішного функціонування підприємства є впровадження сучасної системи бухгалтерського обліку та калькулювання витрат. Рационально організована система бухгалтерського обліку дозволяє суттєво підвищити ефективність управління діяльністю підприємства готельно-ресторанного господарства, адже буде інформаційною основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які є адекватними в діючих економічних умовах як на мікро-, так і на макрорівні.

Незважаючи на те, що зарубіжними та вітчизняними вченими досить ґрунтовно розглянуті стан організації обліку витрат різних галузей економіки, проте особливості організації обліку витрат підприємств готельно-ресторанного комплексу, детально не розглядались, що і викликало необхідність подальших досліджень.

Результати. Існуюча облікова система, на більшості підприємств готельно-ресторанного господарства, не відповідає вимо-

гам та потребує досконального реформування. Такої думки дотримуються більшість авторів. Так, С.Р. Яцишин зазначає, що на сучасному етапі господарювання для підприємств постає проблема не просто визначити фактичну собівартість послуг, а розрахувати таку собівартість, яка б могла забезпечити максимальний прибуток. Для прийняття ефективних управлінських рішень керівникам різних рівнів необхідна достовірна та оперативна інформація, щодо обсягу та складу витрат підприємства. Тому вивчення поведінки витрат, встановлення певних закономірностей у динаміці та структурі витрат повинні стати невід'ємною частиною калькуляційної роботи на підприємстві [1, с. 35].

Організацією бухгалтерського обліку витрат слід вважати комплекс заходів, спрямованих на налагодження облікової системи підприємства як структурного елементу інформаційно-комунікаційних зв'язків у системі управління всією діяльністю підприємства готельно-ресторанного господарства, та її елементів. Складність вказаної системи пояснюється багатогранністю задач, покладених на неї, автори, що приділяли в своїх роботах велику увагу вивченню проблеми, вважають, що система бухгалтерського обліку витрат повинна гарантувати наступне [2, с. 79]:

- своєчасну підготовку документів, у яких достовірно відображено інформацію щодо обліку статей затрат і розрахунку собівартості продукції у відповідності до П(С)БО 16 «Витрати»;

- інспектування відповідності технічним умовам використання сировини, продукції й тари на всіх етапах виробничого процесу та в місцях збереження товарно-матеріальних цінностей, а також контроль за розміром запасів для забезпечення безперебійного виробництва;

- гарантування ефективного та обґрунтованого використання матеріалів та комплектуючих, контроль за наявністю матеріальних цінностей, попередження виникнення можливих нестач і несанкціонованого руху коштів і майна;

- використання всіх можливих механізмів щодо покращення рентабельності виробництва, підвищення ефективності технологічних процесів;

- чітке та достовірне визначення всіх необхідних показників діяльності підприємства — валового доходу, валових витрат, інших важливих коефіцієнтів, необхідних для успішної фінансової діяльності підприємства.

Лише за умови комплексного розв'язання означених проблем з'явиться можливість сформулювати вдалу концепцію системи бух-

галтерського обліку на підприємствах готельно-ресторанного господарства.

«Комплекс заходів, що спрямовані на формування найбільш необхідних і разом з тим доцільних з економічної та технологічної точок зору витрат, яке забезпечується за допомогою раціонального їх нормування, оптимального планування, обґрунтованого бухгалтерського обліку, оперативного економічного аналізу та своєчасного всебічного контролю» можна вважати системою управління витратами, бухгалтерський облік є невід'ємною її частиною [3, с. 18].

Для забезпечення належного рівня облікового забезпечення управлінських процесів інформація має відповідати всім вимогам, які висуваються до неї в умовах нестабільного внутрішнього та зовнішнього середовища, політичної та фінансової кризи та ін. Така ситуація зумовлює необхідність глибокого теоретичного обґрунтування застосовуваних правил, принципів організації бухгалтерського обліку у тому числі й обліку витрат на підприємствах готельно-ресторанного господарства. Слід відмітити, що сучасні науковці піднімали ці питання, але воно потребує подальших досліджень з урахуванням галузевих особливостей суб'єктів господарювання [4; с. 210].

Систематизувавши інформацію із вище зазначених досліджень, вважаємо, що до принципів, які варто застосовувати в готельно-ресторанному господарстві слід включити такі:

- 1) включення всіх витрат із плановими та нормативними показниками;
- 2) включення усіх витрат звітного періоду в собівартість послуг (продукції);
- 3) групування і відображення витрат за підрозділами, видами послуг (продукції), елементами і статтями витрат через систему рахунків бухгалтерського обліку;
- 4) узгодженість об'єктів обліку витрат з об'єктами калькулювання;
- 5) забезпечення окремого відображення витрат за діючими нормами і відхиленнями від них;
- 6) документування витрат у момент їх здійснення;
- 7) розширення складу витрат, що включають у собівартість продукції за прямою ознакою;
- 8) максимальне наближення методології й організації обліку витрат до міжнародних стандартів;
- 9) визначення переліку статей витрат, їхнього складу і методів розподілу за видами послуг (продукції) згідно з галузевими і ме-

тодичними рекомендаціями з питань планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) з урахуванням характеру і структури господарської діяльності.

Таким чином, урахування всіх наведених вище положень при організації бухгалтерського обліку витрат надасть можливість створити умови для достатнього рівня інформативності та урахування переліку всіх вимог щодо бухгалтерських звітів і вихідних даних про діяльність будь-якого підприємства.

На думку більшості вчених напрямки організації обліку витрат підприємства можуть формуватися залежно від того, що вважається об'єктом обліку витрат. При цьому розрізняють облік витрат за видами, за місцями виникнення, за центрами відповідальності та за носіями витрат (рис. 1).

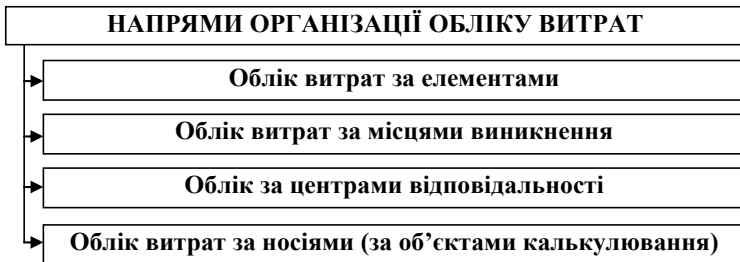

Рис. 1. Напрями організації бухгалтерського обліку витрат
Джерело: систематизовано на основі [5, с. 389]

Витрати за елементами включають: матеріальні витрати, амортизаційні відрахування, витрати на оплату праці, відрахування на соціальне страхування, інші витрати.

Важливість такої організації обумовлюється можливістю розрахунку структури собівартості продукції (робіт, послуг) тобто процентного співвідношення окремих елементів собівартості в загальній вартості витрат. За підсумками аналізу структури собівартості у підприємства з'являється можливість визначити наявні резерви по її зниженню. Так, одним з резервів зменшення собівартості (з великою часткою матеріальних витрат) є раціональне використання продукції.

Наступний напрям організації — облік витрат за місцями виникнення. Місцем виникнення витрат називають структурний підрозділ підприємства, у якому відбувається планування, нормування й облік витрат для контролю і управління витратами. Крім того, місцями виникнення витрат можуть стати робітники,

ділянки, стадії, переділи, процеси, відділи підприємства, наприклад конструкторське бюро, відділ технічного контролю і контролю якості, відділ реклами, плановий, фінансовий відділи тощо.

Центром відповідальності визначають сегмент — підрозділ, за результати роботи якого вдається врахувати виконання менеджерами встановлених адміністрацією обов'язків. Такі центри створюються на основі існуючої лінійно-функціональної структури підприємства і поєднують або включають в себе місця виникнення витрат.

Метою організації обліку за даними центрів відповідальності є збір даних про витрати та доходи по кожному об'єкту таким чином, щоб відхилення від кошторису (затвердженого плану) могли бути віднесені на відповідальну особу. Існування місць виникнення витрат та центрів відповідальності залежить від внутрішньої організації системи управління операційними процесами на підприємстві готельно-ресторанного господарства. Це обумовлює ситуацію, коли на підприємствах досліджуваної галузі наявність місць виникнення витрат та центрів відповідальності буде різною, адже це залежить від особливостей структури управління, що в свою чергу обумовлюється особливостями технологічного процесу.

Фактично використані ресурси списуються по кредиту відповідних рахунків на дебет рахунка 23«Виробництво» за нормативними (плановими) показниками. Відхилення від нормативних витрат списуються на рахунки відхилень. При цьому позитивні відхилення накопичуються за кредитом відповідних рахунків, а негативні — за дебетом.

Залежно від технології і характеру продукції (робіт, послуг) носіями витрат можуть бути вироби чи напівфабрикати, групи однорідних виробів, серії однойменних виробів чи індивідуальні групи виробів (замовлення), будівельні об'єкти, закінчені етапи будівництва, види робіт і послуг. Тобто, це види продукції (робіт чи послуг) підприємства, які призначені для реалізації.

Вважаємо, що обрання того чи іншого підходу до організації бухгалтерського обліку витрат на підприємствах готельно-ресторанного господарства має відповідати обраним методам калькулювання та обліку витрат.

Наступним важливим складовим елементом системи бухгалтерського обліку на підприємстві готельно-ресторанного господарства є облікова політика.

З даного приводу О.В. Олійник визначала, що облікова політика представляє собою “інструмент” організації обліку на

конкретному підприємстві, який включає сукупність способів і процедур ведення обліку, що використовується з метою підготовки, складання та подання фінансової звітності» [6, с. 49]. Система бухгалтерського обліку самостійно моделюється організаціями виходячи з єдиних правових норм, методичних основ, а також конкретних умов функціонування та специфіки діяльності. Облікова політика є важливим інструментом ефективного управління. В силу впливу вибраних способів ведення обліку на фінансові потоки і майновий стан облікова політика є важливим інструментом ефективного управління у всіх господарюючих суб'єктах незалежно від сфери дальності та організаційно-правових форм.

Важливими, на наш погляд, є твердження П. Житнього щодо змісту облікової політики, яка, на його думку, являє собою внутрішній регламент з методології, організації та методики ведення фінансового й управлінського обліку. Такий документ необхідний для зведення різномірних нормативних актів, що стосується ведення обліку, в єдину систему з погодженням обраного варіанта облікових процедур з користувачами інформації [7, с. 97].

Важливість облікової політики полягає не тільки в суті регламентації ведення бухгалтерського обліку діяльності підприємств готельно-ресторанного господарства в цілому та витрат зокрема, але й у тому, що вона здатна впливати на зміст бухгалтерської звітності, показники діяльності та ін.

Формування облікової політики на підприємствах готельно-ресторанного господарства є складним управлінським процесом, адже облікова політика є вагомим інструментом в економічному управлінні такими надважливими показниками як прибуток, на основі її результатів формується інформаційна база прийняття рішень.

Облікове відображення витрат і калькулювання собівартості продукції підприємства готельно-ресторанного господарства також знаходяться під впливом процесу формування облікової політики, в ході якого обґрунтовується вибір: того чи того методу обліку окремих об'єктів, пов'язаних з витратами; методів калькулювання собівартості та обліку витрат.

Адже, “державна встановлює лише єдині правові та методичні основи його організації і ведення, надаючи право господарюючим суб'єктам самостійно формувати облікову систему, що відповідає умовам їх функціонування шляхом вибору та обґрунтування способів ведення обліку — первинного спостереження,

вартісного виміру, поточного групування і підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності” [7, с. 97].

М.В. Патарідзе-Вишинська вважає, і ми з нею погоджуємось в тому, що не існує єдиного оптимального рішення щодо формування облікової політики. Існує багато альтернативних варіантів при виборі методів обліку тих чи інших об’єктів, і, комбінуючи їх між собою, на підприємствах, скажімо, однієї галузі, з однаковими обсягами виробництва та реалізації, можна отримати різні розміри фінансових результатів. Реформа обліку в Україні надала бухгалтерові більше свободи, і, відповідаючи на три основні питання обліку: Завдяки реформі обліку в нашій країні, у бухгалтера сьогодні більше свободи. Фахівець, відповідаючи на три найважливіших питання:

- коли господарську операцію можна вважати завершеною;
- яка вартість вираження господарської операції для відображення її в обліку;
- яким чином відобразити господарську операцію в системі рахунків бухгалтерського обліку;
- повинен діяти в рамках законодавчого поля, керуючись лише своїм досвідом та набутими професійними компетенціями [8].

Враховуючи багатоваріантність обліку витрат і формування собівартості продукції або послуг на підприємствах готельно-ресторанного господарства, вбачається за необхідне, закріплення в обліковій політиці конкретного методу обліку витрат.

Проаналізуємо характерні риси обліку матеріальних витрат. Змінення значення цього елемента перебуває в залежності від обрання методу оцінки вибуття запасів. Наприклад, чинним законодавством у галузі бухгалтерського обліку, визначено п’ять методів списання запасів: собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), середньозваженої собівартості, нормативних затрат, ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, ціни продажу.

Бухгалтерська служба підприємства готельно-ресторанного господарства при виборі методу повинна враховувати характерні риси технологічного процесу та особливості використання різних видів сировини.

У готельно-ресторанному господарстві використовується велика номенклатура запасів. Застосування кожного з них має свої особливості, пов’язані зі специфікою та вимогами до зберігання, однак на підприємствах готельно-ресторанного господарства, як правило, використовують один метод списання запасів, передбачений обліковою політикою (табл. 1).

Таблиця 1

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СПИСАННЯ ЗАПАСІВ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА**

Назва підприємства	Методи списання			
	ціни про- дажу	ФІФО	ідентифі- кованої со- бівартості	середньоз- важеної со- бівартості
ГК «Спорт-готель «Селена»		+		
ГК «Апельсин»		+		
ГК «Дніпро»		+		
ГК «Україна»		+		+
ГК «Віта Парк Аквадар»		+		+

Джерело: узагальнено автором

Як впливає з даних, представлених у табл. 1, найпоширенішим є метод ФІФО, однак, слід зазначити що ГК «Україна» і ГК «Віта Парк Аквадар», до ряду запасів застосовують також метод середньозваженої собівартості.

Будь-якому виду виробничих запасів на підприємствах готельно-ресторанного господарства в обліковій політиці повинен відповідати метод їх списання, який би дозволяв одержати уявлення про особливості їх використання у господарській діяльності. Приймаючи до уваги галузеві особливості та організацію господарської діяльності підприємств готельно-ресторанного господарства, вважаємо недоцільним використання одного методу для списання всіх можливих їх видів.

Висновки. Аналізуючи вище викладене, можна зробити висновок, що облікова політика повинна бути націлена на досягнення вдалого фінансового результату, а для цього необхідно сформулювати дієвий механізм облікового відображення витрат підприємств готельно-ресторанного господарства на основі вибору ефективних методів обліку окремих об'єктів. Підприємства повинні обирати такі методи обліку витрат, які б дозволяли одержати уявлення про особливості їх використання у господарській діяльності. Приймаючи до уваги галузеві особливості та організацію господарської діяльності підприємств готельно-ресторанного господарства, вважаємо недоцільним використання одного методу для списання всіх можливих їх видів.

Література

1. Яцишин С.Р. Особливості калькулювання собівартості продукції в умовах формування ринкових відносин. Технічний прогрес та ефективність виробництва: Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Збірка наукових праць. Випуск 24. Харків: НТУ “ХПІ”. 2001. 280 с. С. 35-36.

2. Головачко В.М. Склад витрат на виробництво, їх характеристика та завдання обліку. Удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту як складової інформатизації суспільства. Збірник матеріалів міжнародної міжвузівської науково-практичної конференції. Тернопіль-Мукачєво, 2004. С. 93-95.

3. Давидович І.Є. Управління витратами як напрям підвищення ефективності роботи підприємств і організацій: збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції. Тернопільська академія народного господарства 1–2 червня 2001 року. Тернопіль: Економічна думка, 2001. С. 18-21.

4. Сіра Ю.В. Вплив технології та організації виробництва на побудову обліку витрат на молокопереробних підприємствах. Актуальні проблеми економіки. 2008. №5(38). С. 210-215.

5. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський та фінансовий облік на підприємствах України : [підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.]. Київ. А.С.К., 2002. 542 с.

6. Олійник О.В. Формування облікової політики щодо витрат підприємства. Технічний прогрес та ефективність виробництва: Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Збірка наукових праць, випуск 24. Харків: НТУ “ХПІ”, 2001. С. 49-53.

7. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. 2006. № 3. С.97-105.

8. Патарідзе-Вишинська М.В. Облікова політика: теорія і практика. Житомирська філія Київський інститут бізнесу та технологій. — URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2009_1/09pmvtip.pdf

References

1. Yatsyshyn S.P. (2001) Osoblyvosti kal'kulyuvannya sobivartosti produktsiyi v umovakh formuvannya rynkovykh vidnosyn [Peculiarities of cost pricing under the conditions of market relations formation]. Technical progress and production efficiency: the Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute". Collection of scientific works. Issue 24. Kharkiv: NTU "KhPI". 280 p. P. 35-36. [in Ukrainian]

2. Golovachko V.M. (2004) Sklad vytrat na vyrobnytstvo, yikh kharakterystyka ta zavdannya obliku. Udoskonalennya systemy obliku, analizu ta audytu yak skladovoyi informatyzatsiyyi suspil'stva. [The composition of production costs, their characteristics and tasks of accounting] Zbirnyk materialiv mizhnarodnoyi mizhvuzivs'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyyi. Ternopil'-Mukachevo. S.93-95 [in Ukrainian]

3. Davidovich I.E. (2001) Upravlinnya vytratamy yak napryam pidvyshchennya efektyvnosti roboty pidpryyemstv i orhanizatsiy [Costs management as a direction to increase the efficiency of enterprises and organizations]: zbirnyk naukovykh prats' za materialamy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyyi. Ternopil's'ka akademiya narodnoho hospodarstva 1–2 chervnya 2001 roku. Ternopil': Ekonomichna dumka. S. 18-21. [in Ukrainian]

4. Sira Yu. V. (2008) Vplyv tekhnolohiyi ta orhanizatsiyyi vyrobnytstva na pobudovu obliku vytrat na molokopererobnykh pidpryyemstvakh [Influence of technology and organization of production on the costs accounting forming at dairy enterprises]. Aktual'ni problemy ekonomiky. №5(38). S. 210-215. [in Ukrainian]

5. Tkachenko N.M. (2002). Bukhhalterskyy ta finansovyy oblik na pidpryyemstvakh Ukrayiny [Accounting and financial accounting at the enterprises of Ukraine] , A.S.K., Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian]

6. Oliynyk O.V. (2001) Formuvannya oblikovoyi polityky shchodo vytrat pidpryyemstva. Tekhnichnyy prohres ta efektyvnist' vyrobnytstva [Accounting policy formation for enterprise costs // Technical progress and production efficiency]: Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "Kharkivs'kyy politekhnichnyy instytut". Zbirka naukovykh prats', vypusk 24. Kharkiv: NTU "KHPH". C.49-53. [in Ukrainian]

7. Zhytny P. (2006) Orhanizatsiyno-metodolohichni zasady formuvannya oblikovoyi polityky pidpryyemstva [Organizational and methodological principles of forming the accounting policy of an enterprise]. Bukhhalters'kyy oblik i audyt. № 3. S.97-105. [in Ukrainian]

8. Pataridze-Vyshynska M.V. (2009) Oblikova polityka: teoriya i praktyka. [Accounting policy: theory and practice]. Zhytomyr Branch Kyiv Institute of Business and Technology. — Access mode: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2009_1/09pmvtip.pdf. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 26.03.2020 р